

факт, что большинство граждан этой территории являются католиками. Этот фильм явно не пришелся по вкусу большинству населения. Хочется отметить, что опорой данных суждений является не только вкус большинства населения, но и право на общественный интерес, потому как общественный интерес существует и в праве на свободу выражения своего мнения, и в праве на ограничение этого права. Поэтому, по мнению Суда, целью таких ограничений должно быть не столкновение этих интересов, а определение того, какой общественный интерес из этих двух больше стимулирует общественный интерес в развитии прав человека. В данном деле Суд пришел к выводу, что показ фильма должен был проходить в частном клубе только для лиц, специально купивших билеты, чтобы увидеть данный фильм.

Подводя итог, отмечу, что рамки свободы слова регламентируются государственными органами, которые четко предписывают ограничения и запрет свободы слова. Однако виды такого рода прав требуют тщательного подхода, потому как государству-участнику Конвенции следует принимать законы, которые будут стимулировать развитие прав человека, предусмотренных Конвенцией, а защита нравственности будет зависеть от соразмерности преследуемой законной цели. Преамбула Конвенции гласит, что поддержание и дальнейшее осуществление прав человека и основных свобод являются основой справедливости и мира во всем мире, их соблюдение главным образом зависит, с одной стороны, от подлинно демократической системы, а с другой — от общего понимания и соблюдения прав человека.

Іванна Комасюк

*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ПОЛЬЩІ НАПРИКІНЦІ ХХ СТОЛІТТЯ

Місцеве самоврядування відіграє вагомую роль у формуванні повноцінної демократичної правової держави. Важливість належної організації діяльності органів місцевого самоврядування не викликає сумніву, це питання є актуальним не тільки на національному, а й на міжнародному рівні. Відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р., місцеве самоврядування нині означає право і спроможність відповідних органів у межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення [1].

При реформуванні системи органів місцевого самоврядування, на нашу думку, є надзвичайно цінним досвід Республіки Польща, в якій порівняно недавно було проведено масштабні трансформації системи органів місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою.

Реформування органів місцевого самоврядування наприкінці ХХ ст. у Польщі було започатковано із прийняттям у березні 1990 р. Закону «Про гмінне самоврядування». Реформа 1990 р. передбачала, насамперед, внесення змін до територіального поділу, який існував від 1975 р., а також

передання переважної кількості повноважень у руки демократично обраних самоврядних органів влади. Унаслідок наступних реформ державу було поділено на нові адміністративно-територіальні одиниці: самоврядні повіти, гміни та урядово самоврядні воєводства.

Гміна — це найменша адміністративно-територіальна одиниця, де всі органи влади обрані мешканцями, основна одиниця територіального самоврядування в Польщі, але це водночас самоврядна спільнота осіб, які проживають на визначеній території. Гміна є юридичною одиницею, виконує громадські завдання від власного імені та несе за це відповідальність. Основним завданням гмін є задоволення найголовніших потреб у сучасних суспільних відносинах: освіта, громадський порядок, благоустрій, комунальні послуги, суспільна допомога та ін.

Повіт — це другий рівень місцевого самоврядування, виконує ті публічні завдання, які надані йому законом, а також завдання урядової адміністрації. Повіт, як і гміна, є юридичною особою, і його самостійність підлягає судовому захисту (ст. 1–4).

Воєводство — це самоврядування, покликане реалізувати регіональні інтереси держави. Для цього було зменшено кількість воєводств, щоб вони могли бути конкурентоспроможними щодо регіонів Європи. Прихильники цієї концепції обґрунтовували таку роль воєводства, наголошуючи на глобалізації економічних і суспільних процесів. На рівні воєводства функціонує як урядова адміністрація на чолі з воєводою, призначеним прем'єр-міністром країни, так і самоврядна адміністрація із сеймиком, обраним на місцевих виборах, та правлінням воєводства, на чолі якого стоїть маршал, обраний сеймиком.

5 червня 1998 р. було прийнято Закон «Про самоврядування воєводств». Воєводство є найбільшою адміністративною одиницею в Польщі. Очолює його маршал воєводства. Воєводське самоврядування визначає політику регіону, займається питаннями, які не можуть бути вирішені на рівні повіту. До основних повноважень належать: розвиток економіки, розвиток освіти, розвиток промисловості тощо [2].

Конституція Польщі від 1997 р. теж не обійшла стороною питання, що стосується міського самоврядування, наприклад, у ст. 163 зазначено: «Самоврядна спільнота виконує визнані за нею публічні завдання від власного імені й під власну відповідальність». У формулюванні «діяльність від власного імені й під власну відповідальність» полягає суть польської концепції самоврядної самостійності [3]. Тобто Конституція конкретно регулює і гарантує самостійність самоврядування, насамперед: правовий статус і право на володіння власним майном (ст. 165); принцип вирішення конституційними судами спорів з урядовою адміністрацією (ст. 166).

Аналізуючи правовий статус органів місцевого самоврядування в Польщі відповідно до Закону 1997 р., можна дійти висновку, що польське законодавство надає великі права місцевому самоврядуванню. Одиниці місцевого самоврядування мають право встановлювати розмір місцевих податків і зборів у межах, визначених законом. До структури самоврядування входять розпорядчі і виконавчі органи, що формуються шляхом виборів. Вибори є загальними, рівними, прямими, прозорими і проводяться шляхом таємного голосування. Члени гмінних та інших спільностей можуть вирішувати шляхом референдуму питання, які стосуються цієї спільності, зокрема питання щодо відкликання обраного на прямих виборах органу місцевого самоврядування.

Важливим чинником ефективної діяльності органів місцевого самоврядування в Польщі є нагляд за ними з точки зору її законності. Органами, що наглядають за діяльністю одиниць місцевого самоврядування, є Голова Ради Міністрів і воєводи, а з фінансових питань — регіональні рахункові палати. Сейм (нижня палата Національної Асамблеї Республіки Польща, представляє законодавчу владу держави) за пропозицією Голови Ради Міністрів може розпустити розпорядчий орган місцевого самоврядування, якщо той порушує Конституцію або закони (ст. 170).

Конституція Польщі чітко визначає, що місцеве самоврядування виконує три основних види повноважень: власні (ст. 166), делеговані (ст. 168) і доручені (ст. 169). До власних завдань належать ті, які виконуються на власний розсуд самоврядування, оскільки повністю забезпечуються своїми бюджетними коштами. Делеговані завдання виконуються відповідно до того, що держава зобов'язує їх виконувати, даючи їм певні права (наприклад, призов чоловіків на військову службу). Останній вид завдань становлять доручення, тобто коли місцеве самоврядування домовляється з державними органами про якусь обов'язкову справу за додаткового фінансування.

Отже, модель польського розвитку місцевого самоврядування для нас є дуже хорошим прикладом. Адже Польща спочатку побудувала чіткий план, за яким треба рухатися, і почала з децентралізації: місцевим общинам дали право розпоряджатися самостійно, куди спрямовувати бюджетні кошти. Не менш важливим є і те, що вони дотримуються у своїй діяльності принципу відкритості влади, курсу на демократичність влади, прозорість, гнучкість. Як наголошує доктор філософських наук О. Данильян, на сьогодні

в Польщі діє система самоврядування, в якій органи влади на кожному рівні державного управління мають прямі демократичні мандати, отримані на підставі вільних виборів [4, с. 198]. Тож Україна може запозичувати практику саме Польщі, адже це позитивно вплине на наше подальше життя. Одним з найважливіших показників демократичного розвитку держави ми можемо вважати ефективне місцеве самоврядування, яке успішно використовує ініціативи місцевого населення та наявні фінансові ресурси для розв'язання поставлених перед ним завдань.

Список використаних джерел

1. Європейська хартія місцевого самоврядування: Міжнародний документ від 15.10.1985 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036 (дата звернення: 08.05.2016). — Назва з екрана.
2. Закон про самоврядування воєводств: закон Польщі від 5 червня 1998 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://old.csi.org.ua/?p=858> (дата звернення: 08.05.2016). — Назва з екрана.
3. Конституція Польщі: від 2 квітня 1997 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mspa7520.ru/konstituciya-respubliki-polsha> (дата звернення: 08.05.2016). — Назва з екрана.
4. Данильян О. Г. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах (на прикладі Польщі) / О. Г. Данильян // Проблеми законності. — Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2009. — Вип. 105. — С. 191–199.